

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. De actione praua à solo Deo actiuè producta sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN I.

De actione praua à solo Deo actiue producta sententia.

6. Et hæc probant de facto ex defectu generalis concursus Dei præfinito circa bonum nullam creatam voluntatem adhuc damnatorum ad actionem prauam vagè physice necessitari: quia Dei concursus ad bonum cunctis creatis etiam damnatorum voluntatibus creatis adeo offertur; sed quæ secundam nostram conclusionem de possibili probantur; primam quæ de facto fuit firmiorem reddant. Sic igitur secunda conclusio: Decreto subtrahendi generalem concursum ad bonum eiusque denegatione, nequit creata voluntas ad actionem prauam, seu materiale peccati vagè necessitari determinatiue physice; ita Ruiz noster proxime num. 3. quia repugnat Deum subtrahere creatæ voluntati concursum ad actionem omnem bonam; confutauit rationem hanc num. 3. ac censet Deum id posse absque indecentia vili sua, & exequi, & de cetero; quare aliunde nobis probanda conclusio est. Quia vt ibi attigimus denegatio concursus generalis ad omnem proflus actionem simpliciter bonam, & honestam non infert Metaphysicè, nec physice necessitate actionem prauam, seu materiale peccati vagè; ergo nec physice ad illud vagè prædeterminat; ergo nec se ipso prædeterminare ad illud physice potest. Vtraque consequentia est certa. Antecedens probatur: quia oportet concursum generalem oblatum, & reliqua necessaria compingentia voluntati illi præfinita, vt materiale peccati libere eliciat, indifferencia de se sunt, vt cum vitatione omnis actionis, cum indiuiduam, tum vagè, physice componibilia absolute sunt: alioqui penes illa, ac non per defectum concursus generalis ad bonum ea necessitate materialis peccati, siue indiuidui, siue vagè stabit: Adijunge nunc huic Omnimodæ indifferencie, & indeterminati voluntatis illius decretum non concurrendi ad actionem bonam: certe hoc solum addit voluntati illi impossibilitatem bene operandi, seu necessitatem non operandi bene; nihilque illi de operatione praua, cuiusque libertate, & indifferencia voluntatis ad eam scilicet eliciendam potestate immutat; sed, ne recitas ad impossibilitatem voluntatis cessandi ab omni actu, atque actus indifferencie repugnantiam; ex quibus facta impossibilitate bene operandi per decretum fabricationis concursus ad bonum, prauè operandi, siue hæc, siue illa actione praua inferri videtur: Contra est: quia, vt certam. 2. dicebam, necessitas physica actiua ad vagum indiuiduum esse nequit. Secundo, quia, cum actiua potestas indifferens ad omnia, & singula indiuidua est, vti in hoc casu ad actus prauos est, nequit re ipsa esse physica ad aliquid, hunc vel illud necessitas; sed solum moralis: quia tot, tantique occasibus, & tentationibus inueniuntur, & vniuersi fragilitatem creatæ voluntatis nunquam eedere prudenti acclamatione non difficilè modo censetur, eaque ea casuali, quatenus actus indifferentes voluntati creatæ repugnare assentit, falsum supponit.

QVÆSTIO VI.

De præfinitione materialis peccati materialiter sumpti seu creaturæ non imputabilis.

Ac etiam de re ex instituto egit Ruiz noster d. 47. Eam verò diuidit in difficultates duas iuxta duplicem modum, quo imputabile creatæ voluntati re actum prauum, seu materiale peccati in indiuiduo se solo illud producturus, quin creatæ voluntas ad ipsum actum concurrat? Secunda: an etiam voluntate ad illud concurrente actiue, inculpabiliter tamen, quia absque notitia legis, & ex omnino inculpabili, & inuincibili ignorantia illius, aut absque libertate etiam mentis hominibus contingit, atque in aliis pluribus actibus phrenetico, dormienti & ebrio vsuuenti.

1. Regor. in 1. d. quæst. 2. art. 2. col. ult. ad 2. quodam argumentum d. 42. quæst. 1. col. penult. ad 1. contra 2. conclus. in 2. d. 37. q. vnic. col. antepen. ad 1. & d. 7. q. 1. à med. Mai. in 1. d. 17. q. 10. d. 47. q. 1. in 2. d. 7. q. 1. post med. à 5. Contra istud, (Est dubietas, an produci, in voluntate actus ita à Deo possit,) & d. 37. q. 3. ad 2. Al. m. tract. 1. moral. cap. 16. clarius in dictatis super sentent. Ruperti, Holcot. q. 2. fine. Holcot ipse in 2. d. 4. à fol. penult. maxime sub R. R. Okam in 2. q. 19. Gabriel. in 1. d. 42. fine, in 2. d. 7. q. 2. art. 2. à med. & d. 37. q. vn. a. 3. dub. 3. Aliaco in 1. q. 13. art. 2. fine, Mayron in 2. d. 43. q. 4. Capreol. in 2. d. 37. q. 1. art. 3. sub init. Conrad. 1. 2. q. 79. art. 2. ad 3. Caier. art. 1. Deza in 2. d. 37. q. vn. art. 4. ad 1. contra 2. conclus. Valent. 1. 2. q. 9. d. 6. punct. 1. vers. fin. Supponereque, vel consequenter admittere videtur Angelus 1. Moral. cap. 4. docum. 4. qui omnes intrinsecè, ac de se independentè à circumstantiis, alioque extrinsecò ipsa praua atque inhonesta (exemplum in actu blasphemie atque odij Dei apponentes) asserunt produci à Deo solo effectiue posse, tam extra subiectum, quam in subiecto quouis, etiam creatæ voluntate, solum receptiue ac non actiue concurrente (excepto Maiore, qui, vt vidimus aliquando de hoc postremo dubitauit) eiusque actus ita à Deo actiue productus, & voluntati vnito creatæ hanc physice odio habiturum esse Deum: atque, atque subiectum vndeque actiue inducta & vnita ipsi albedine album formaliter foret.

2. Porro pro hac etiam sententia exituros reor Doctores omnes, qui censent Deum se solo posse infundere voluntati creatæ habitum vitiosum de se etiam physice inclinantiem ad errorem intellectus, & ad physicam actus prauum, vt asserunt Holcot citatus: Valquez 1. 2. d. 9. cap. 4. num. 11. Herrera in 2. Scoti tom. 2. d. 38. q. 1. à colum. 5. atque apud eos alij, & Valquez præferrim, qui etiam actus erroris plures, quibus damnati cruciuntur à Deo speciali providentia infundi docet; tamen quoad actum à solo Deo potentia vitali non concurrente iudicent impossibiles: quod ad difficultatem præsentem materialiter se prorsus habet. Hi inquam omnes si in præsentis difficultatis examen incidissent consensuros cum ob fundamentum, quo postremum hoc docent, sit, nihil malitiæ imputandum Deo esse ex infusione huiusmodi actuum, & habituum quod æquè in præsentem sententia: imò certius, aut clarius saltem inuenitur: Siquidem in præsentem assertionem, nequit aliquid malitiæ voluntati creatæ eiusmodi actu à Deo solo effectiue inducto, quare neque Deo mali actus, adhuc materialiter, tanquam authori ascribi; cum sic productus materiale peccati, formaliter tale, non sit, neque esse possit: etenim ex eo quod ex infusione habitus malum inclinantis libertas voluntati relinquatur, secus autem per infusionem actus prauum voluntati creatæ nullatenus actiue concurrenti, potius inferretur: infusione habitus Deum materialis peccati, quod ex libero voluntatis vsu potest accidere, causam esse posse, ac de facto esse, eius, quod acciderit: cum inducens, vel physico impulsu, vel morali suasionis in materiale peccati, vt tentator diabolus, & maleficus homo, causa, & materialis, & formalis peccati sit, solumque saluari Deus vitiosum habitum infundens ab eorum causatione possit ob finis ea habitus prauum infusione intenti bonitatem: nempe maioris victoriæ in resistentiæ eiusmodi inclinatione maiori obtinenda: quo, & Deum eiusmodi habitus infusione tentatorem non esse diximus supra; sed amplioris virtutis excitatorem: eoque sensu Abrahamum tentasse: atque insuper cessant, quæcumque contra possibilitatem infusione habitus prauum fusè persequitur Ruiz sect. 3. à num. 4.

3. Ruiz ipse sect. 1. præsentis difficultati negatiue respondet, Diuiditatem actiones intrinsecè malas malis respondet.

sum extrinsecus, ex voluntaria, & non conaturali prohibitione, siue naturali etiam; sed in aliquibus circumstantiis, ut homicidium, ubi defensio propriæ vitæ absit: æstimatur enim, quo ad difficultatem primam, ita illas esse diuidendas: & quidem, ut id, quod ipse intendit probatione secunda conclusionis apparentius proponatur nonnihil ea diuisio conducit; at verò nihil re ipsa conducit. Siquidem extrinsecis positis, quibus etiam actiones, quæ de se, & ab intrinseco malæ non sunt, prauæ redduntur, eadem omnino difficultas est, an in illis possint à Deo solo actiue produci atque voluntati infundi possint actiones suapte naturæ, & essentia prauæ: Vt Dei odium, & blasphemia, in quibus ille exemplum ponit: Siquidem prauitas, quam hæc natura sua habent, illis circumstantiis præstent: ut non minus his prauas in eis circumstantiis naturæ, & essentia coniuncti non esse repugnet, quam illis ex essentia, & intrinseca natura. Supponit secundò: duplicem respectum in actibus prauis posse reperiri respectu voluntatis diuinæ, tanquam causæ: alterum ad voluntatem diuinam ad illas voluntatem creatam libere, ac prauè operatam præuolentem, aut inducentem, adhuc non prædeterminatiue, ex intentione tamen, ut prauè operetur; nedum prædeterminantem, & neutra ex his præuiliis motionibus posse Deum concurrere, vel prauè præuolentem voluntatem creatam ad actionem prauam, hancve à Deo actiue pendere ostendimus vsque ad questionem 5. quin causæ, & authoris peccati fecerit incurat: alterum verò respectum actus prauum ad Deum, tanquam ipsius causam designat, non quatenus actum prauum ab alio prauè fieri facit, sed quatenus alio nequitiam, ne dum prauè operante: quo concurrenti modo non prædeterminat propriè, sed solum actum illum Deus effici solus & producit.

4. His autem positis Ruiz negatiuum conclusionem probat duplici ex capite. Primum ex impossibilitate productionis actus vitalis à solo Deo, absque illo viuentis, potentiaque vitalis actiui influxu: quod satis quidem commune, & firmum est ut cert. 2. conclus. 1. videbimus. Alterum verò caput esse ait: ex intrinseca malitia obiectiua, quam actus emittit, & intrinseca natura sua praua habent, (quod ipsum habent, ut dixi num. 3. actus ab extrinseco, & ex circumstantiis prauis, his adstantibus, cum illi eliciuntur,) ut ex eis, tanquam malitia operationis, obiectiue malis, tota, ac præcipua malitia operationis, atque volitionis eorum delinatur: atque accedente libertate volentis, ac libere operantis, ad moralitatem, imputabilitatem ad culpam, & peccatorum obiecta de se, (& idem est ex circumstantiis,) praua volens, legique & rationi de se physice repugnantia, efficiens à culpa, & peccato nequeat excusari: cum ergo in presenti casu, quo, se solo, & actum prauum Deus veller, & efficere, libere quidem, & efficere vellet, nec posset non Deus inhoneste actum illum velle: Confirmat: quia odij Dei actus essentia, & quidditas sua est desiderium, ut Deus non sit, eique nocumentum se inferri posset, inferret: efficitque, ut eius honor, præcepta, & obedientia conculecentur: quapropter illum elicere, & operari, adhuc partialiter indecens, ac turpe creaturæ est: multo ergo Deo turpius erit illud sui odium, siue extra, siue in subiecto totaliter totalitate causæ actiue agere, & operari: quare Ruiz nostri sententia est: Deum se solo actum intrinsecè, & naturæ suæ prauos efficere non posse, data adhuc hypothese, in sua sententia impossibili, quod actus vitales se solo producere Deus valeret: quod argumentum pro hac Conclusionis parte ex hypothese impossibili eandem vim habet in actibus ex circumstantiis prauis, dum eis adstantibus creaturam ob libertatis defectum inculpabiliter operatam ad eos eliciendos prædeterminatiue præstaret, quam ab vno ad alterum illationem, & si non adeo expresse, virtute tamen, & implicite satis recognouit Ruiz sect. 2. difficultati secundæ ex propositis satisfaciens ut ex eius probationibus patet.

CERTAMEN II.

Viris que difficultatis, & totius questionis decisio.

1. Dico primo: implicat Deum agere, seu efficere actiue se solo actum vitalem seu operationem de se prauam adhuc materialiter talem siue extra subiectum siue in subiecto: ac subinde præstare actum prauum inde creaturæ inculpabilem: Conuenit in hac Conclusionem mihi cum nostro Ruiz, & plerisque aliis, qui in principio vnde eam vix probabimus nobiscum conueniunt: est autem Conclusio contra Doctores citatos num. 1. Probat actum, siue operationem vitalem esse, & producti absolute absque influxu viuentis in ipsum implicat: ergo implicat absolute à solo Deo actiue fieri actum seu operationem vitalem creaturæ voluntatis: ergo, & ita à Deo solo actiue faciendam præstare: Secunda hæc consequentia est perspicua: implicat enim Dei præstare, efficere volitio de obiecto impossibili. Prima item consequentia de se claret Antecedens probatur: quia implicat aliquid absolute esse, quin & eius essentialia prædicta omnia absolute sint: sed vnum ex prædictis essentialibus operationis, seu actus vitalis est dependentia à potentia vitali, & viuentis creaturæ, tanquam à principio actiui: ergo implicat actum vitalem creatum esse absolute, quin eius dependentia à potentia vitali, seu viuentis, tanquam à principio actiui seu quod idem est, huius in illum influxus actus absolute sit, & existat: ergo implicat esse actum vitalem absolute à solo Deo actiue concurrente. Maior ex instanti à nobis probata est controu. de anima de essentia actus vitalis, ubi eius questionis propria sedes, quæ hic supponenda est non probanda, inde inferret eundem, & proximè actum vitalem seu operationem de se prauam non posse se solo actiue efficiendam à Deo præstare.

2. Dico secundò: Nequit Deus actum, seu operationem vitalem ex circumstantiis, & si non natura suam se solo efficere, aut se solo actiue efficiendam præstare, de hac Conclusionem, nil expresse Ruiz noster, de eius tamen sententia, & mente omnino est. Probat argumentum factum, quod ex prædicto generico actus vitalis, non autem ex specifico, vel aduentitio prauitatis delinatur: quare de actu omni vitali, siue ei prauitas intrinseca, siue aduentitia sit æque probat. Consulto dixi in veraque conclusione de actu prauo vitali solum: sunt quippe actus plures prauis non vitales essentia sua, ut homicidium, furtum, quæ praua sunt, non tamen essentia sua actus vitales sed quæ secundario ab actu voluntatis illos imperante vitalitatem participant, sicuti & libertatem necessitatem, ut propriè, & formaliter materiale peccati sint, contrahantque moralem malitiam, ac sint absolute peccata: idcirco de his conclusiones sequentes de Hypothese impossibili non erunt: sicuti erunt de actibus prauis vitalibus, de quibus solum, imò intrinsece prauis, solummodo locutus fuit Ruiz sect. 1. citata, casu, quo absque dependentia voluntatis creatæ fieri possent. Verum ad rationes decidendi ipsi negatiue, nobis autem affirmatiue, in sequentibus conclusionibus vitalitas actus, seu non vitalitas nihil officit, nec prodest, nec intrinseca ei vel aduentitia prauitas admodum absolute actus adesse absolute, vel absolute abesse ab alterutris sententia probetur, ut ex dictis & rationibus nostris & aduersarum solutionibus clarebit.

3. Dico tertio: Potest absolute Deus actum prauum siue ab extrinseco, siue ex circumstantiis se solo, & absolute illo creaturæ influxu actiui, tam in subiecto, quam extra illud, actiue producere: est contra nostrum Ruiz conclusio reliquis sententiæ suæ post primam probationibus, habet autem Patronos Doctores omnes citatos cert. 1. num. 1. Probat quia in actibus prauis ex parte, ac non vitalibus, atque in vitalibus ex hypothese quod à solo Deo actiue producerentur, possentve actiue produci, nihil malitiæ adhuc obiectiue est, si à solo Deo producantur, ex quare eorum à solo Deo actiua productio, vel decretum Dei ita illos produendi moralem trahant malitiam, aut fecerint: ergo eiusmodi productio, aut decretum